

cdpis.

Telefonogram 747/op.

Bardzo pilne -tajne.

Do Dow. Grupy Poleskiej

od Dow. 16 Dyw. p./Pom/.

d.5.VII.20 godz.11.15

Pużk. i D-ca Dyw.

Obrona linii frontu wyznaczonej dla 16 Dyw. przez Dow. Grupy Poleskiej zawsze i ciągle będzie narażona na wszelkie ewentualności, gdyż na takiej przestrzeni ciągła obsada tej 1 linii zupełnie nie nadającej się do obrony wskutek braku wszelkich pozycji i naturalnych przeszkód, nie może być uskuteczni-
na tak nikłemi w stosunku do przestrzeni siłami.

Stawię wniosek:

Utworzyć stałą linię obrony na rzece Ptycz do Porjecze włącznie, dalej przez folwark Aleksandrję, folwark Stara-
ja Niwa, wzgórze na południe od Szkowy, wzgórze na południe od Mojsiejewki, folwark Ladiszyce, Wjazna, Czernin-
Parycze z linią rozgraniczenia z 14 Dyw. od wzgórza na południe od Szkowy przez Szkowę i dalej na północ, która to linia stanowiła by równocześnie północną granicę Grupy Poleskiej. Zaprowjantowanie i uzupełnienie amunicją i dowóz-
takowych, oddziałów 16 Dyw. znajdujących się na odcinku wzgórza przed Szkowem, Bubnówką włącznie przyjmuje na siebie U.G. 14 Dyw. w porozumieniu z Intendenturą 16 Dyw.

Dow. Grupy przydziela na odcinek 16 Dyw. jeszcze dwie batr-
lekkie oraz co najmniej szwadron kawalerji.

Przedkładając niniejszy wniosek proszę o rozpatrzenie i spiesz-
ną decyzję. Dodatkowo mwlduję, że zarządzenia zlikwidowania
przerwy zrobione, kontrakcja w toku, walki się staczają bez
przerwy, szczegółowego meldunku złożyć nie mogę z powodów ist-

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

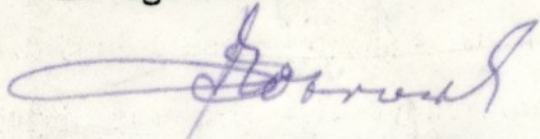
176
33

nienia tylko dorywczej łączności z samodzielnie wykonującymi da-
ne im zadania oddziałami, operującymi na ogromnej przestrzeni
przerwy.

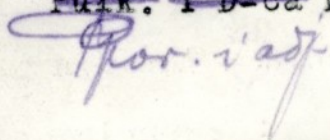
/-/ Skrzyński

Pułk. i D-ca Dyw.

Za zgodność:

~~Pułk. i D-ca Dyw.~~

odpis.

Telefonogram.

Do Dow. 16 Dywizji p./Pom/.

z Dow. Grupy Poleskiej.

Na Nr. 747/op. z dnia 5.VIII. Dow. Grupy zgadza się w zupełności
na zajęcie projektowanej linii obronnej. Łącznie z tem zmienia się
rozkaz operacyjny 3055/op. o tyle, że do dyspozycji Dow.16 Dyw.p.
oddaje się tylko szwadron kawalerji 10 p.uł.

Za zgodność:

/-/ Sikorski

Wolikowski

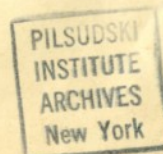
Generał ppor. D-ca Grupy.

Ppułk.Szef sztabu.

N.3044

Nadał: plut.Kościuszko
o godz. 10

przyjął: ppor. Banaszak 6-VII-20 godz.10

178
35

odpis.

Telefonogram.

Dow. 16 Dyw. p.
L.Dz. 704/op.

d. 6-VII-20
godz. 19.

tajne b.pilne.

Do Dow. Grupy Poleskiej

Pana Generała Sikorskiego.

Wniosek mój N.747/op. uważałem i uważam za propozycję usta-
lenia nowej linii obrony, która po odpowiednim przygotowaniu i
wzmocnieniu była by obsadzoną nie pod naciskiem nieprzyjaciela.
W obecnej sytuacji nie może być mowy o przeprowadzeniu odwrotu,
lecz najpierw należy zlikwidować przerwę, do czego jest konieczna
nie potrzebnym 10 p.uł. dla którego już jest przygotowane zadanie
oraz przyspieszyć odpowiednią akcję ze strony 14 Dyw.. W żadnym ra-
zie nie mogę wydać rozkazu o odwrocie i zezwolić Doon pododdziałów
na to, dopóki nie będę zmuszony do tego ostatecznością i za-
trzymując się na linii Czernin-Wrzaśnia-Józefpol-Godun-Kawali-
Diementjewe /na skrzyżowaniu dróg o 3-4 km. na południe od Bo-
bnówki, na mapie wieś nie oznaczona/. O działaniach z północy z
powodu braku połączenia wiadomości dziś nie posiadam. Znajdującemi
się w mojej dyspozycji środkami przerwa lokalizowana w okolicy
Pogorjeżaja Słoboda, 2 km. na południe od Muszyczy - Grabie z za-
bezpieczeniem dróg między Grabie a Słobódka. Gdybym miał w tej ch-
chwili do dyspozycji pułk kawalerji i chociażby jeszcze jedną bat-
terję, dał bym sobie radę i po z biciu nieprzyjaciela planowo
przeprowadził bym objęcie spokojne lepszej linii obrony.
Melduję, że obecnie na całym odcinku do przerwy posiadam 5 dział
gdyż dziś rano przy operacjach na Muszycze jedno działo 4/7 p.a.
p. pękło.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

179
36

Usilnie upraszam wydać niezwłoczny rozkaz 10 p.uł. nie zmieniając rozkazu N.3055/op., aby natychmiast koncentrował się u wsi Chojna idąc przez miejsce postoju Sztabu Dyw. i powiadomić o sytuacji 14 Dyw. p..

Jestem zdecydowany bronić się o ile się tylko da.

/-/ Skrzyński

Pułk. i D-ca Dyw.

Za zgodność

[Signature]

~~Pułk. i D-ca Dyw.~~

odpis.
pilne tajne.

Telefonogram.

N.3084 d.8-VII-20 godz.8.25.

Od Dłwa Grupy Poleskiej
Do D-wa 16 Dyw p. /Pom/.

Wykonanie rozkazu operacyjnego N.3069/op. z dnia 6-VII-20 naka-
zany tym rozkazem manewr należy rozpocząć dnia 6-VII o godz. 22.
Zadaniem osiągnięcie linii Ptycz. Szczegółowy rozkaz kurjerem.
10 p.uł. należy jeszcze dziś skierować na stację Kapcewice, gdzie
pułk ten zawagonuje się i odchodzi w myśl rozkazu do D-wa Frontu do
Pińska.

/-/ Ppułk. Wolikowski.

Szef Sztabu.

Za zgodność

[Signature]
~~Pułk. i D-ca Dyw.~~

R O Z K A Z . -

Zakazuję wszystkim żołnierzom i osobom cywilnym w obrębie miasta Łuniniec pobytu na ulicach od godz. 21-szej do godz. 5-ej dnia następnego. Spotkane w powyżej określonym czasie osoby zostaną zaaresztowane. Li tylko służbowe względy mogą zwolnić od rozkazu tego za odpowiednią przepustką władz wojskowych. Każdy bez względu na jego stanowisko zatrzymany w obrębie miasta lub stacji kolejowej oraz na przedmieściach w chwili rabunku, podpalania, znęcania się nad ludnością, gwałtów i samowoli będzie niezwłocznie stawiony pod Sąd Doraźny ze wszystkimi jego następstwami. -

Każdy poszczególny oficer, każdy szarżysta, ponosi odpowiedzialność za czyny swych podwładnych. -

ŁUNINIEC, dnia 15-go lipca 1920. -

DOWODZTWO DYWIZJI. - *182 38*

R O Z K A Z ~~DZIENNY~~ Nr.124.

Od chwili przyjęcia udziału w wojnie ze wschodnim wrogiem i do dni ostatnich, pułki 16.Dywizji p./Pom./, wykazując w wysokim stopniu swą wartość bojową, dokonały czynów prawdziwego poświęcenia się służbie ojczyźnie, broniąc zażarcie swego honoru niezwycięzonych i przykładem swej działalności dodając ducha mniej wyrobionym moralnie formacjom.

Nie jestem w stanie w niniejszym rozkazie wyszczególnić wszystkich czynów, godnych uznania i odznaczyć poimennie wszystkich żołnierzy/oficerów i szeregowych/ godnych odznaczenia. Wypadły poza linię Berezyny 63.p.p. Toruńskiego pułku, zdobycie mostu pod Rzeczą przez 64.p.p.Grudziądzki pułk, wykonanie odwrótu na przestrzeni trzechset z górą wiorst przy najcięższych warunkach marszowych i zawsze zwycięskich walkach z nieprzyjacielem, likwidowanie przerwy na odcinkach innych formacji, akcje 66.I.K.J.P.Kaszubskiego pod Bobrujkami i w likwidacji przerwy Ostrów- Jezioro Tremlecz nazwy Gorwał, Ozierańszczyzna, Jelizarowszczyzna, Wasilewice, Nachów, Glinna Słoboda, Pinnica, Prudok, Złota Łubnia, Awtuszkiewicze, Bołruska, Kalinkowicze, Czernin, Iwaniszewicze, Niestankowicze, Murzycze, Pogorjełaja Słoboda, rzeka Łań, Działowicze, Łuniniec, -ilustrują dostatecznie wypełnienie przez pułki ich żołnierskich obowiązków.

Nie wymieniam w rozkazie nazwisk poszczególnych dowódców i szeregowych, którzy swoją działalnością wyróżnili się ponad ogólny stan pułków Dywizji, lecz nie pomijam tych z nieprzynależnych do stałego składu Dywizji, którzy dodatnio współpracowali z Dywizją, czasowo jej podlegając; wyróżniam działalność dowódcy 17.Brygady Pułk. Trojanowskiego w czasie likwidacji przerwy Glinna Słoboda - Prypeć, osobistą działalność w chwilach krytycznych dowódcy 35.p.p. majora N o w a k o w s k i e g o i, d-cy 4.dyonu konnych strzelców wołyńskich mjr. Jaworskiego w tymże czasie, D-cy III/35.p.p., kpt. Majewskiego z jego baonem w Glinna Słoboda, dzielnego II.baonu aeronautycznego

183

z jego dowódstwem na udział z bagnatem w tychże okolicach, D-ty 3.p.a.p. ppłk Okulickiego i dzielną obronę stacji Działowice przez 4.Komp. i l.o.k.m. 3.p.a.p., a w szczególności działalność kaprała A n d r z e a.

D-twa Artylerji Grupy, d-twa dywizjonu artylerji, dzielnym baterjon 2/9.p.a.c., 1/11.p.a.c., 4/7.p.a.p., 1/9.p.a.p., 5/10.p.a.p., 6/10.p.a.p., 1/11.p.a.p. 4/11.p.a.p., z ich dowódcami, za ich rzetelną i bardzo dodatnią współpracę z pułkami Dywizji, ~~xxxxxxx~~ w międzyczasie podległości D-twu Dywizji, wyrażam w imieniu służby uznanie i podziękowanie.

Pociągom pancernym "Dawucie", "Kossakowski" i "Pilsudczykowi" szerokiego oraz ich dowódstwem za zawsze najskuteczniejsze poarcie piechoty składam podziękowanie.

Dowódcom pułków, batalionów i kompanii, warzą podoficerskiej i ^{swój} wódcy tym oficerom i podoficerom, którzy bez zarzutu spełniali obowiązek obrony ojczyzny i honoru Dywizji Pomorskiej oraz Szefowi Sztabu za jego niezmordowaną pracę, dziękuję, zaznaczając, że poszczególne czyny każdego z nich mi osobiście znane.

Sam zaś, szara pomorska Brać żołnierska, cicho, bez rozgłosu i kłamliwej chępliwości, do ostatniego tchu stojąc na straży pełnienia swego obowiązku, za naszą wierną służbę, Ojczyźnie, są naszą ofiarą krwi, za złośliwą wytrwałość, za nadludzkie trudy i znoszenie bez szemrania nie-raz ciężkich braków żywności i należącego się wam zaopatrzenia, dziękuję osobiście w przekonaniu, że Ojczyzna i Wzrosty Wódz w swoim czasie ocenią wasze czyny i nie pozostawią je bez należytego uznania i wyróżnienia.

Dowódcom pułków rozkazuję niezwłocznie przedłożyć wnioski na odznaczenie orderem "Virtuti militari" najdzielniejszych między dzielnymi, nie wyłączając i poległych, dla przedłożenia tych wniosków wprost dotychczasowego Wodza.

K r a y d z i
Pułkownik i D-ca Dywizji.

Do 16. Dywizji p./Pom./ - Na meldunek Płk. Krzyżńskiego.

1/ Płk. Krzyżński rozporządza wszystkimi siłami, jakie posiada
obecnie Grupa Poleska, wobec czego musi bezwarunkowo samodzielnie sobie
radzić, a Dow. Grupy, aż do nadejścia wszystkich oddziałów do Brześcia,
nie jest w stanie mu cokolwiek dopomóc.

2/ Płk. Krzyżński może i powinien od Generała Kociszewskiego żądać
bezwzględnie ścisłego dotrzymywania programu, jaki ustalono w Kobryniu.
Zależy to, jak i korektury niezwłocznie na to uwagi, przedstawić na
na piśmie Gen. Kociszewskiemu.

3/ Wobec powyższej sytuacji nie utrzymywać północnej linii roz-
graniczenia, lecz jaknajrybziej, w jaknajwiększej zwartej masie, stanąć
w Zabirze. Z Zabirki położyć jeden pułk naszkąd, jako zabezpieczenie od
północy Brześcia, dwoma zaś pułkami zająć torem do Brześcia Litewskiego,
skąd dopiero objęcie pozycji wzdłuż Leśnej. Bryg. Górka powinna również
połączyć nową Kobryń - Brześć-Litewski.

4/ Zadaniem Grupy Poleskiej jest: jaknajrybziej odcisnąć się, a po-
tem utrzymanie nowej linii - starać by się należało, by zrobić to jak
szybko, aby 14. Dyw. p. nie zacięła się odbić od Grupy Poleskiej.

Płk. Krzyżński swoją znaną inicjatywą i energią zutylizuje w tym kierunku z całą mocą.

Nr. dz. 4901/III.

dnia 30. VII. 20. godz. 8.45.

nał por. Ruśnicki

odebrał kpt. Zakrzewski.

/-/ Generał Sikorski

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Za zgodą os. ośm.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

185
12

16. Dywizji p. /Pen./

az.852/ep.

M.p., dnia 30.7.20r.

godz. 9.20

Do

D-ey 14. Dywizji p.

Pana Generała Kenarzewskiego.

Sytuacja 16. Dywizji p. /Pen./ i Brygady Podhalańskiej.

64.p.p. po rozbiciu go przez nieprzyjaciela, w rejonie Jakowczyce
iera się w okolicy Zabinki. Dwie komp. przeszły do kontrataku dla uratowa-
nia ciężkorażenia. Pociąg pancerny Danuta w rejonie Ogrodziki odcięty z po-
du spalonego przez Bolzewików mostu. 66.p.p. i 63.p.p. /groz/ odcięte i
ratowane w rejonie Bohusławiszce, 2-ga Brygada Podhalańska na linii rzeki
-ipówki. Pociąg pancerny "Poznańczyk" w rejonie Kordy w walce z- wysłany
o pomocy pociąg pancerny "Lisowki".

Powiadomiam Pana Generała, że obecna sytuacja jest wynikiem nie użycia
eria przez 14. Dyw. żadnego poparcia, ośmówienia pozwolenia przez I./56
p.p., zajęcia pozycji Kordy-Jakowczyce, oraz stoworku Dow.14.Dyw. do okolic
zrości bojowych, niebacząc na to, że Zabinkach bezczynnie leżało gro-
iż 14. Dyw. p.

Stosownie do rozkazu Dow.Grupy Polewskiej 4901/III, który zesz-
robiście Panu Generałowi podał do wiadomości, proszę o odpowiedź na punkt
-gi tego rozkazu w kwestji dotrzymania programu, który się nie zgadza
pismem Pana Generała o odejściu Dyw.14.-tej o godz.9-tej z rana.

Płk. i D-ey Dywizji.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

186
42

Poczta Polowa 24 d. 3-6-20

tajne.

Rozkaz operacyjny.

1/.Według zeznań jeńców do Brześcia wmaszerowały 4y Dyw. bolsz Dywizje te według raportu bolszewickiego poniosły kolosalne straty, tak że pułki ich przeciętnie 40 -50 bagnetów. Na odcinku Brześcia nie przyjaciel wykorzystując mosty kontynuuje zaciekle swoją ofensywę, Po sforsowaniu Bugu pod Pratulinem zajęli bolszewicy Janów.

2/.Oddziały własne stoją na linii Bugu od Słowatycze - Kokrzy-
czew odpierając ataki przeciwnika i zadając mu wielkie straty. Linje
własna przebiega dalej przez Mokransy, Kołszyn, Kijowiec zabezpieczen
niem Białej na rzece Klukówce.

14 Dyw. p. która odmaszerowała w 3ech kolumnach z Janowa sta
nęła na linii Szpaki - Kornica - Bordziłówka.

3/.Zadaniem Grupy Poleskiej jest bezwzględne utrzymanie linii
Bugu od Kodonia po ujście Krzny, a dalej utrzymanie wzdłuż rzeki Krz
Krzny i Klukówki, aż do Witulina włącznie, dla zabezpieczenia linii
kolejowej.

Do dyspozycji Grupy Poleskiej nadsyła Dow. Frontu dwa baony c
ochotnicze, każdy po 1000 bagnetów liczący, z których pierwszy dojaż-
dza do Białej, a drugi ma być do jutra rana też na miejscu. Po nadej-
ściu posiłków mają być podjęte kontrakcje w celu odzyskania linii Bug
gu na całym lewym skrzydle Grupy Poleskiej.

Przy wykonaniu powyższego rozkazu nakazuję:

1/.Dow 17 Bryg. piechoty.

Zabezpieczywszy w myśl otrzymanych już rozkazów 15 p.p.i 4 p.s.p.
lewe skrzydło III armji będących w odwrocie na linii Bugu przyspiesz
jąc zarazem marsz 22 p.p.i jednej baterji dział do Piszczyc do mojej
dyspozycji.

Dow. 17 Bryg.p. powinno również jaknajspieszniej i z resztą o
oddziałów skoncentrować się w Piszczaczach.

2/.21 Dyw. Górska.

w swoim pełnym składzie za wyjątkiem 4 P.S.P. obejmie i bezwzględnie
utrzyma linję Bugu pod Korzawką włącznie. Wszystkie Baterje i pocia
gi pancerne stojące na tym odcinku podporządkowują się Dyw.Górskiej

3/.16 Dyw.p.

w swoim dotychczasowym składzie obejmie i bezwzględnie obroni linję
Nepla-Kolczyn, wzgl.wzdłuż rzeki Krzny do folwarku Woskrzenice włącz
nie. Pozostawia się decyzję Dow. Dyw: czy oddziały 16 Dyw.p. mają
trzymać linję rzeki Krzny z odpowiednim zabezpieczeniem na Woskrzeni
ce celem zabezpieczenia drogi, czy też zająć wzgórze leżące na pół-
boc od tej rzeki.

4/.Pułk. Tarwid w myśl otrzymanych rozkazów zabezpiecza m. Bia
ła, mając do swej dyspozycji 32 p.p.część baonu zap.34 p.p. i dwa
plut. dział.Po nadejściu Ibaon 11lp.p.baon ten będzie oddany do dys-
pozycji Pułk. Tarwida i obsadzi główną drogę Biała Janów.

5/.22 p.p. i jedna baterja dział koncentruje się jako rezerwa
Grupy w Piszczacu. Dwa baony 111 p.p.wraz z D-em pułku pozostają w B
Białej, jako rezerwa Dow.Frontu.

6/.Czołówki amunicyjne i prowiantowe pod sądową odpowiedzial-
nością oficerów - nawet na wypadek zatraty pozostają bez-
względnie na linii Biała - Hotylów dbając o punktualne zaopatrzenie
oddziałów w amunicyję i prowiant.

/-/ Sikorski w.r.
generał ppor.

Dow. Grupy Poleskiej

Za zgodność: Wolikowski
Ppułk. i Szef Sztabu

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES